

A^o ROMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szombaton 2. Február. 1788.

Hadi-Környülállások.

A^o közelebb múlt kedden. A^o F. Monárkhának és igazgató Fő Hadi-Vezér *Lástzinak* tábori készületeinek edgyik része Bétsből a^o Tábor felé indúla, a^o többi része pedig ma, vagy holnap fog indúlni. Tsak Paripák az ő Felsége istállójából 260-an mennek a^o Táborhoz. Adjutántjai léfzn k ő Felségének: A^o *Vürtenbergi* Hertzeg, H. *Hohenlohe*, H. *Reusz*, H. *Ponjatovszki*, H. *Liktenstáin* Károly és *Auersbergi* G. *Wilhelm*. — A^o Bétskörül fekvő Helységekől, Morvából és Tseh-országból ide érkező

kező Reklutáknak nints vége hofszza; fokszor ezeknek fokosága edgy fél-utszát-is el-foglal. — Az itten lévő Gránátérosok hólnap indulnak. — — A' hadi-gazdasághoz alkalmaztatott személlyek Decretumat kaptanak. — Az Austria Lombárdiából a' Táborhoz rendelt minden Sergek 3 rendben utban vagynak és a' Tábor felé sebeis lépésekkel közelit-tenek. —

Sirmiából ezeket írják: A' mi Katonájink 3 nap és 3 éjszakan edgy-más után a' mezőn fegyverben talpon álva, a' mi Belgrádi éhes szomszédjainkért nem kevés hideget szenvedének-ki. Jan. 15-dikén az a' hir érkeztvén a' Táborhoz, hogy a' Belgrádi Jantsárok a' Fársáangi mulattságokban Szemlinben kívánnának meg-jelenni, szükségesnek tarták az *Artilleristák* musikájit ezeknek számokra készen tartani, hogy meg-érkezésekkel Német és Magyar Notákon-is tántzolhatnának, sőt 14 - ezer fegyveres Férfiakat is állittatának vala ki ezeknek elejekbe a' szolgálatra, hogy annál jobb moddal fogodtathatnának; azonban meg-fujja *Eulus* a' maga minden böv Nadrágot kerestul kosúl járó - hangú Notáját, melly az egész mulattságot el-rontván, a' nagy készület más időre marada, és azon 14-ezer Férfiak ezen szörnyü szelles időkbén, mellyek itt körül belől fok károkat okoztanak, 3 napi és 3 éjszakai fegyverben-való mezei állások után, minden további következték nélkül a' magok szállásokba szállának. A' Szemlinben lévő Nép Jan. 26-dikán estve-felé ki-álván, 9 orakor bé-szállott és 12 orakor megint nagy ferénységgel ki-állott. Tsudálkozásra méltónak tetzhetik; annyi Nép edgy dob-szora, vagy edgy Trombita rivallásra, mely már éjjel nappal egész hadi-készülettel vagyon, edgy pertzentés alatt tsatázó labon áll

áll hadi-rendett, és egész erővel készsz az ellent-állásra. 16 dik Jan. a' leg-végső széleken lévő vigyázokat visszsa hívták vala; de ezeket 19-dikben megint visszsa állították. Edgy Hufzár, ki a' széllyel vigyázatban Belgrád-körül el-késet vala 4 Törökötől üzöben véteték — és midön a' száva-vizén való uszásban keresné életét, utánna lövének a' Törökök és el-veszté életét a' múlt hónapnak 18-dik éjszakáján. Edgynéhány napokkal ez-előtt 2. F. Ts. és K. Nap-keleti nyelveket tudó Talmátsok érkezének Szemlinbe; de innen megint másuva menének. Az Infinér-fereg' Fő Tisztje Hertzeg de *Ligné* Szemlinbe érkezett. — A' Konstantzinápolyi Udvar, az Austriai F. Udvarnak azon kívánságát, mely-szerént mind azokat, valamellyeket ez a' *Passarovitzai* békeség' szerzés előtt bir vala, visszsa engedje; éppen tsak ugy akarja érteni; mint a' Muszka hadi-költségeknék visszsa-fizetését; a' honnan Konstantzinápolyban a' hadat el-kerülhetetlennek tartják. Az ujj *Mufti*; ki edgy tüzes ifjú embernek mondatik, minden hadi-dólgokat szentel, még tsak a' tábori lovak' parkóját-is, hogy ezek a' tsatázó piatzon el-ne sikamadjanak. — Azonban az a' hir, mellyet mi tsak mások után irúnk 's irtúnk vala, hogy t. i. 50 ezer Pruszszus Katonák az Austriaiakkal és a' Muszákkal edgy szivvel és szándékkal vólnának Bukovina tájékán a' Törökök ellen tsatázandok, nem minden ok és igazságnélkül valonak tartatik, söt némely Bétsi Levelekben iratik, hogy ezen 3 részről öszve állandó Seregnek, mely minden orán öszve vonattatik, Fő Vezére ama *Márs* mezején sok gyözedelmi Koszorukat nyert öreg Vitéz *Laudon* lenne, kinek midön nem régiben a' F. Monárkha ezen hivatal által adta vólna, haza mégyen a' F. Királyi Udvar-

ból a' maga szállására, 's hát ott találja a' Muszka és Pruszi-ua Udvarok' Követjeit, kik mind ketten utánna várakoznak vala, és ötet a' magok Udvaroknak nevével ugyan ezen dologra kérik vala, ollyon hozzá tétellel, hogy ha szinte a' maga el-erőlenedett öregsége nem engedné-is, hogy ezen nagy hivatalt egyedül magára vállalhassa, leg alább ezen Tábornak mások-által lejendő Fő igazgatását magára vállalni méltóztatnék. Ezen nagy hírű Vitéz már bizonyoson kézen-is mondatik lenni a Bukovina-felé való indulásra. — A' Török Tsászártól megint edgy ujj parantsolat érkezett minden hiv Törökökhöz Bosniába, hogy magokat a' pártot-ütött *Mahmud* Bafsa ellen edgyefittsék, és ötet minden követőivel edgyütt fegyverrel, lakó-helyeit pedig tüzzel el-pufztitván, az ő követői közzül tsak edgy léleknek is meg ne kegyelmezzenek. Ugyan ezen Levek edgy *Kapud-tsi* Bafsát utban lenni mondanak, ki a' Bosniai Basának fejét Konstantzinápolyba akarja vinni azért: mivel az ő *Mahmud* Bafsa ellen-való tehetetlenségéért ennek titkos Baráttjának tartatik. — Edgy néhány napoktól fogva Belgrád Várának kapuin három annyi Jantsárok vagynak vigyázaton mint ennek-elötte, kik fenkit, ki tsak nem a' Vár oltalmazására tartatik, bé nem botsáttanak, a' honnan fokban ugy vélekednek, hogy ezek belől bizonyos ki gondólt hadimesterségben foglalatoskodnak, és kívülről-is a Vár körül mélységes Sánzokat ásnak. De mind ezek (szól a' Levelező) mind el késtek. Nem akkor hizzalják a' tábori paripát, midőn az ellenségnek már harsog trombitája. Itt a' szükség nagy, a' belső oltalam kicsiny, és annak-is ürefs gyomrú ereje el-lankad. A mi Táborunknál pedig ollyon által szaladott volt Török Jobbágyok találtatnak a' magok hajdoni

dani öltözetekben szolgálatban, kiknek hiveséges szorgalmatosságok által még csak azt-is mind eddig, hányot prüfzszent a' Belgrádi Bafsa napjában? meg-tudhattuk; ki t. i. — Az öreg *Abdi Bafa*, az ujjabb hírek szerint ismét visszfa hivattatik Belgrádból, és helyébe mégyen *Szélím Bafsa*. — A' *Skutari Bafsa* máig is (nem vették fejét) othon dohányozik, és az ujj hírek-szerént olly hadi készületeket tészzen, mellyek bizonyoson más erfzénnyéből telhetnek-ki. — A' *Lembergi és Tsernovitzi Levelek-szerént* itt olly kemény téli napok vagynak, hogy a' *Mufzkák* ellen öfzve gyült *Törökök* tovább nem álhatván mind haza szaladtanak, és *Khotzimnál* alig maradott 2000 ember. De itt a' *Tudosittonak* ezen szovát: *Ember*, nem tudom betű szerént leheté venni, vagy titkos értelemben; mert nem régiben 30-ezer *Tatárok* és 16 ezer *Törökök* állanak vala itten. — *Feldmarfal Románzov*, ki a' *Lengyel-országban* lévő nagy *Muizka Tábor*t fogja vezérelni, *Dultzinban* vett szállást magának és nagy készületeket tészzen. — Azt beszélik, hogy a' *F. Császár Olofz-országban* fok mérő *Riskását* vásároltat, melyből 10 ezer mérőt *Károlyvárra* akarnának le-szállítani. — Csak *Pétsre* egyedül 10 ezer gabonával meg-terheltetett szekerek érkeztenek vala 6 dik *Januáriusig*, mellyek ott miad le-rakadtanak; e' pedig más helyeken-is ezen a' részzen e' szerént vagyon. — A' *F. Császári Konstantzinápolyi Internuntziusnak* Felesége még mind eddig *Pisában* mulatoz minden gyermekeivel edgyütt, és a' télen *Florentziánál* meszszebb jöni nem szándékozik. — A' múlt hetekben más-fél milliom küldetéek *Bétsből* a' *Táborhoz* tsupa ujj arrannyokban, — és ezt olvasom edgy ujság *Levélben*:

Ámbár a' háború edgy szükséges és' tsak nem el-kerülhetetlen rosz légyen-is, még-is mondhattuk, hogy ezen roszsz a' Magyarakra nézve edgy különös áldásnak tartattathatik. Ved tsak szemeid eleibe ezt az áldott Természetnek minden jóvaival mások felett bővelkedő Országot, ugy tapasztalad, hogy a' Természet, mint edgy bujálkadó Isten-afszony ugy akarja magát ezen a' földön ki-mutatni. — A' leg jobb kenyér, a' leg jobb hús, a' leg-jóbb izü bor, melyekkel ezen föld a' maga vitéz Magyarait táplálja, a' leg-első áldása a' Természetnek; minden bőv, tsak a' pénznek láttatik vala szüke. Ha hát az egész világon valahól a' külömben veszedelmes had áldásnak tartathatik; a' lesz most a' Török háború a' Magyarakra nézve. Vegyük tsak azon 150 ezer embert, mely már ott készen áll a' Törökök ellen; mely nagy pénz mozgást, a' természetieknek, melyeknek el-adások eránt gyakor panaszra kelletik vala a' föld-népének fokodni, mely nagy árrat nem okoz ez! Tsak a' Tábori gazdaságnál 40-ezer Lovakat számlálunk, hól van a' Lovas-fergeknek Paripái? Itt tsinál most a' föld-népe pénzt magának! Ez a' külömben tehetetlen munkás kezeket dologra indítja, és eszközt ad arra, hogy azon áldott Ország miué hamarebb leg-szebben virágozhassék, és most mondhattuk mi Németek: *Res parvae Hungarorum crescunt, & nostrae discordia dilabuntur.* Ezen Ironak irását, ki Nemzetünknek és Hazánkunknak igen nagyra betsüllője, mindég érzékenységgel olvasván, ezt szoról szora fordítottam. —

A' Török Birodalombéli főbb Hivataloknak, azoknak rangjok-szerent-való le-írása.

A' Nagy Vezér Első Minister a' Török Birodalomban, kin a' Státus dólgainak terhe fekszik, és a'

ki-

kitől függ a' Tsászárnak Méltosága. Ő a' Törvényeknek Ura és Magyarázoja : hatalma majd egyenlő a' Tsászáréval, csak hogy edgy Bafsának-is fejét el-nem üttetheti a' Tsászárnak különösön adatott keze-irása-nélkül. Az Uralkodó Tsászárnak nevét viselő petséttyét szüntelenül maga mejjén hordozza. A' Nagy Vezér után az első Rangot magának tulajdanítja a' Kajmakán. Ezen szó: *Kajmakán* annyit tészén, mint Konstantzinápoly - Várofsának fő Kormányazója. (Gubernátora) Néki Konstantzinápolyban éppen olly nagy betsülete vagyon, mint a' több Bafsának a' magok Tartományokban; még-is ha a' Nagy Vezér jelen vagyon Konstantzinápolyban, ennek hire és parantsolatja-nélkül sem a' törvényes dolgokban, sem a' politziában semmit sem rendelhet vagy parantsolhat; de mihelyt a' Nagy Vezér Konstantzinápolyon kívül vagyon, mingyárt ő folytatja ennek hivatalát és minden ügyeket, mellyek különben a' Nagy Vezérnek hivatalai volnának; kivévén azt, hogy noha helytartója a' Nagy Vezérnek még-is ujj Bafsákat nem választhat, a' régieket le-nem teheti és azokra hahálos ítéletet nem mondhat. Mihelyt az ithon nem lévő Nagy Vezér haza érkezik a' Városba, a' Kajmakánnak-is addig vólt hatalma és Pünkösti Királysága mingyárt meg-fzünik. Ha a' Tsászár Konstantzinápolyban vagy Adriánopolyban jelen-vagyon, fokkal kisebb ennek méltosága, mint akkor, mikor jelen nints; de ha csak 8 orányi járó földre távozik-el Konstantzinápolytól a' Tsászár, már akkor ennek igen nagy hatalma vagyon. A' *Kajmakán* tehát annyi mint a' Tsászárnak és Nagy Vezérnek Helytartojak az ő távol létebben. Ennek utánna következik a'

Kaputzy Bassa, vagy *Kaputány Bassa*, mely annyit tesz mint Tengeri leg-főbb Vezér. Ennek éppen az a hatalma és méltósága a Tengeren és a Tengeri hadi erőn, mint a *Nagy Vezérnek* a szárazon. E Tengeri hadi Tiszteket tehet, azokat lehányhattya 's halálra ítélni. Minden Tengeri erő, hatalam, Kikötő helyek, Szigetek és azokban lévő Városok, Erősségek és valami csak a Tengeren vagy, vagy ahoz tartozik, mind az ő hatalma alatt vagy. Ő ezekben ítéletet mond, Várokat rontat, tsináltathat, hadi-törvényt tarthat. Ha Konstantinápolyba megyen, itt a Konstantinápolyi Tengeri tsatornákon parantsól a Fekete-tengerig és a Kikötő-helyben; az hól mindenütt parantsolhat a maga Helytartója által is. Az ő méltóságának jele edgy haszszú indiai Nád, mellyet ő az ő hadi-népe között, vagy a Tsászári fegyveres-házban járván, kezében hordoz. Az ő Hajója olly különös készületű, mellyhez csak a Tsászáré hasonlós.

A mi Nemzetünk' és F. Koronánk' fő Hertzege *Ferentz* a múlt napokban készittete magának a N. M. Királyi Testörző Urak szabójával edgy öttöző Magyar köntöst Sellyem készülettel, Dalmánnyal és arannyos Övvel. Nem de nem örvendetes híre ez! midön a Fejedelem a maga szivének Nemzetünk eránt való indulatját még csak a maga külsőviseletével-is meg-bizonyítani kívánja.

